

PEDAGÓGIA-PSZICHOLÓGIA KOMPLEX SZIGORLATI TÉTELEK

2004/2005. tanév

1. Szocializáció, nevelés és oktatás.

- Az ember- és gyermekképző változásai különböző tudományok szemszögéből.
- A szocializáció fogalma és szinterei. Nevelés és szocializáció. Nevelés és perszonalizáció.
- A fejlődés általános törvényszerűségei. Öröklés, érés, fejlődés, tanulás. Az öröklés és a környezet szerepe az egyéni jellemzők alakulásában. Öröklés és nevelés.
- A nevelés és az oktatás értelmezése. A nevelés-oktatás szinterei, hatásrendszerének sajátosságai.

2. A nevelés – oktatás cél – és feladatrendszere. Értékközvetítés és erkölcsi nevelés.

- A nevelés főbb történeti megközelítési módjai, modelljei. Az értékek és normák sokszínűsége.
- Embereszmény és nevelés. A nevelés, mint értékközvetítés. A nevelés, mint személyiségfejlesztés.
- A pszicho-szociális fejlődés jellemzői, szakaszai Erikson fejlődésméleteiben.
- Az érett, autonóm személyiség kialakulása és életvezetésének jellemzői.
- Jellemformálás, az erkölcsi nevelés és az erkölcsi fejlődés életkori jellemzői.
- Az értékek szerepe és szerveződése. (Rokeach, M.)
- A nevelés cél- és feladatrendszerei. A tanítás cél- és követelményrendszerei. Az iskolai szintű cél és feladat meghatározások: a pedagógiai program.

3. A családi szocializáció. A család és az iskola kapcsolata.

- A korai szocializáció sajátosságai és hatása a személyiség alakulására.
- Az anya – gyermek kapcsolat (kötődés, függés). A szülői személyiség és a nevelői attitűd hatása a gyermek személyiség- és kognitív fejlődésének alakulására.
- A szocializációs folyamat mechanizmusai és jellemzői a családban. Az európai család változásai. Nevelés a családban.
- A család, mint rendszer. Családszerkezet, a családtagok szerepe a gyermek fejlődésében.
- A család és az iskola kapcsolata. A kapcsolattartás megújuló formái. A szociálisan marginális helyzetben levő családok pedagógiai segítése.

4. A családi szocializáció zavarai. A magatartászavarok iskolai kezelése.

- A korai szocializációt károsító tényezők.
- Diszfunkciók a családban (válás, devianciák).
- A családi élet zavaiból eredő magatartászavarok és iskolai kezelésük.
- A hátrányos és a veszélyeztetett helyzet.
- Gyermek- és ifjúságvédelem. A pedagógus feladatai a hátrányos és/vagy veszélyeztetett helyzetben lévő gyerekekkel kapcsolatban.
- Családi és iskolai ártalmak. Gyermekbántalmazás. A családi nevelést segítő intézmények, az intézmények közötti kapcsolatok és a pedagógiai munka.

5. Iskola és társadalom. A magyar közoktatásügy aktuális jellemzői.

- Az iskola társadalmi meghatározottsága. Az oktatás társadalmi funkciói.
- Az iskola és az esélyek. Az átalakuló magyar iskolarendszer és annak problémái. A szocioökonómiai helyzet szerepe a gyermek fejlődésében és iskolai pályafutásában. Az iskolarendszer szelektív és komprehenzív formái. A versengés és a szelekció összefüggései.
- A magyar közoktatás plurális és demokratikus vonásai (iskolaállítás, iskolafenntartás, finanszírozás, decentralizált irányítás, az iskola szakmai önállósága). Az Európai Unió kihívásai.
- Pedagógiai alternatívák. Sajátos pedagógiai programok. A független iskolák sajátosságai, pedagógiai, pszichológiai, szociológiai szempontú bemutatásuk.

6. Csoportfolyamatok az iskolában, a tanulók társas helyzete.

- Rendszerszemlélet a társas viszonyok megértésében. Lewin mezőelmélete.
- Az emberi csoportok jellemző típusai, fejlődési fázisai. Szerepek a csoportban.
- Agresszió. Spontán kirekesztődés.
- A társas helyzet életkori változásai, a referencia csoport funkciói.
- A csoport hatása az egyénre. A társas befolyásolás pszichológiai mechanizmusai, csoportnyomás, csoportdöntés, véleményalakítás, engedelmesség.
- Társas összehasonlítás. Önértékelés, csoporthelyzet és a diák iskolai osztályban elfoglalt helyének összefüggései.
- A versengés és együttműködés szerepe az iskolai társas kapcsolatok fejlesztésében. Kooperatív technikák.

7. A pedagógus.

- A pedagógusszerep. Szerepelvárások, szereptípusok, szerepkonfliktusok.
- A tanári szakma. A pedagógus feladatai az iskolában (szaktanár, osztályfőnök).
- A tanár személyisége. Modellhatás, nevelési attitűd, nevelési stílusok. A hatékony munkaszervezés és fegyelmezés.
- Konfliktusmegoldási stratégiák.
- A tanári pálya pszichés jellemzői: pedagógus mentálhigiéné, önismeret, önkontroll. A reflektív pedagógus.
- A tanári pálya rizikófaktorai. A kezdő pedagógus sajátos helyzete, sajátos problémái. A kiegészítés jelensége.
- A pedagógusethika kérdései.

8. A gyermek, a tanuló.

- A gyermekstátusz értelmezése, történeti alakulása. A pedagógus gyermekszemléletét befolyásoló tényezők. A gyermeki szükségletek és az iskola. Gyermekjogok. A tanulók jogai és kötelességei.
- A gyermek és gyermekcsoportok megismerése és megértése. Megismerés a személypercepció és attribúció jellemző folyamatai alapján.
- A megismerés módszerei, eszközei.
- A tanulókkal kapcsolatos információgyűjtés, -kezelés pedagógiai, jogi és etikai kérdései.

9. A személyiségformálás speciális kérdései serdülőkorban.

- A serdülőkor jellemzői.
- Serdülőkori válságtünetek és devianciák. A droghasználat okai és a prevenció formái.
- A serdülők és a pedagógus viszonyának sajátosságai, konfliktuskezelés.
- A kortárs csoport szerepe serdülőkorban. Deviáns csoportok. Ifjúsági csoportok, szubkultúrák.
- A közvetett nevelési hatásrendszer forrásai, módszerei és jelentőségük a serdülők nevelésében.
- Énfejlődés a serdülőkorban. A pályaválasztási krízis formái, az iskola szerepe a pályaszocializáció elősegítésében.

10. A tanulás.

- A tanulásra vonatkozó nézetek alakulása és ezek pedagógiai következményei.
- Elemi és komplex tanulási formák: kondicionálás, belátásos tanulás. A jutalmazás és a büntetés szerepe.
- Az emlékezeti tárolás jellemzői, a fogalmak szerveződése, memória modellek.
- Az emlékezetet segítő tanulási stratégiák, az értelmes tanulás.
- A motiválás, az aktivizálás és a megerősítés szerepe a tanulás hatékonyságában.
- A tanulás és emlékezet életkori sajátosságai.
- Tanulási stratégiák és stílusok. A tanulás megtanítása a tanítási órán és azon kívül.

11. Aktiváció, percepció és figyelem szerepe a tanulásban.

- Az aktivációs szint, a tudatállapotok és a teljesítmény összefüggései.
- A percepció jellemzői és fejlődése. Percepciót torzító tényezők. Figyelemzavarok és a figyelem fejlesztése.
- A beállítódás és a fáradás szerepe a megismerő funkciók működésében.
- A percepció és a figyelem szerepe a tanítás – tanulás folyamatában.

12. A motiváció.

- A motiváció tanulása. Elsődleges-másodlagos motiváció. Túlélési és szociális motívumok, humán motívumok (kompetencia, önmegvalósítás).
- Motivációval kapcsolatos patológiák: szorongás, teljesítménygátlás.
- A teljesítménymotivációt befolyásoló tényezők. A megerősítés szerepe, a siker és a kudarcorientáció. Igénynívó, önértékelés, a siker és kudarc attribúció.
- Motiválás, aktivizálás és a pedagógus feladatai a nevelés-oktatás során.

13. Az érzelmek szerepe a személyiségfejlődésben és az iskolai tanulásban.

- Elméletek az érzelmekről.
- Az érzelmek kialakulása és fejlődése. Az anya-gyerek kapcsolat, a kötődési mintázat hosszú távú következményei. Alapvető kapcsolódások (apa, testvér/ek, kortárs csoportok, tanárok, stb.) szerepe az érzelmek alakulásában.
- Az érzelmi fejlődés zavarai (a félelmek, az iskolafóbia és az agresszió okai és kezelése).
- Az érzelmek kiváltó okai és összetevői.
- A stressz okai, csökkentési lehetőségek a pedagógusok és a tanulók életében. A stresszel való megküzdés módjai.
- Az érzelmi intelligencia fogalma és fejlesztése.
- Az érzelmek szerepe a nevelés-oktatás gyakorlatában.

14. A gondolkodás, a nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztése az oktatás folyamatában.

- Piaget elmélete a gondolkodás fejlődéséről, a gondolkodás fejlesztése.
- Az öröklés és a környezet szerepe az intelligencia alakulásában. Eltérő fejlődési ütem.
- A nyelvelsajátítás jellemzői és zavarai.
- A problémamegoldó gondolkodás.
- Kognitív stratégiák, metakogníció, önvezérelt tanulás.
- A megismerő funkciók figyelembevétele és fejlesztése az oktatásban. Az oktatás folyamata.

15. Kommunikáció az iskolában.

- A kommunikáció értelmezése, a kommunikáció axiómái.
- A nem verbális kommunikáció funkciói, kommunikációs jellegzetességek és zavarok.
- Én-közlés, értő figyelem. A meggyőző közlés.
- Tanári – tanulói kommunikáció a pedagógiai folyamatban.
- A tanári elvárások hatása a kommunikációra, a Pygmalion effektus.
- A rejtett tanterv jelensége.
- Kommunikáció az iskolában, mint szervezetben.
- Az iskola szervezeti sajátosságai.

16. Egységesség és differenciáltság az iskolarendszerben, az iskolában és a pedagógiai folyamatban.

- Egységesség és differenciáltság az oktatási rendszerben. Az adaptív nevelés-oktatás.
- Az oktatás szervezeti keretei. Az iskolákba, osztályokba, csoportokba sorolás szempontjai. Koedukáció a közoktatásban.
- Az osztály, mint a tanítás-tanulás társas közege. Normaalakulás és deviáns normák. Az osztály társas szerkezetének jellemzői.
- Az oktatás szervezeti formái, a tanítási órák pedagógiai rendszere, menete.
- Alternatív szervezeti keretek és szervezeti formák.
- Az egyéni sajátosságok figyelembevétele a pedagógiai folyamatban. Az oktatás szervezési módjai, munkaformái: A frontális munka, az egyéni munka, a párban folyó tanulás, a csoportmunka.
- A csoportjelenségek megjelenése és felhasználása a különböző oktatásszervezési módok esetén.

17. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek és csoportok az iskolában.

- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek. A speciális szükségletek okai, fokai.
- A speciális nevelési szükségletű gyerekek integrált, inkluzív nevelése.
- Tanulási problémákkal küzdő tanulók. A tanulási kudarcok okai; a részképesség zavarok és az iskolai tanulás összefüggései. Prevenció és korrekció.
- Magatartási problémák és kezelési módjuk különböző életkorokban. A tanulási és a magatartási problémák kapcsolata.
- Az előítéletek okai és mérséklése.
- Tehetségfejlesztés, tehetségnevelés. Képességfejlesztés. A kreativitás jellemzői és fejlesztése.
- Az iskolapszichológus feladatai, direkt és indirekt módszerei. A pedagógus – pszichológus együttműködés formái. Az iskolapszichológus működésének szervezeti keretei.
- Különleges bánásmódot igénylő csoportok: nemzeti kisebbségek, romák, bevándorlók. Az interkulturális oktatás.

18. Nevelési módszerek. Az oktatás stratégiái, módszerei és eszközei.

- A nevelési módszerek rendszere: közvetlen és közvetett nevelési módszerek.
- Pozitív és negatív önkontroll funkciók, kitartás, késleltetés, ellenállás a csábításnak és a nevelési módszerek összefüggései.
- Az oktatási stratégia értelmezése, stratégia típusok.
- Oktatási módszerek; kiválasztásuknak szempontjai; az egyes módszerek jellemzése.
- Taneszközök a tanítás – tanulás folyamatában.
- Az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelő tanítási stratégiák, módszerek és eszközök.

19. Az oktatás tartalma; a tanterv funkciója, fajtái. A pedagógus tervező munkája.

- A tanterv funkciói, típusai.
- A tananyag kiválasztását meghatározó társadalmi, pedagógiai, pszichológiai tényezők.
- A helyi tanterv, mint az iskola pedagógiai programjának része.
- A helyi tantervtől a tanítási órákig. (Tanmenet, tematikus tervezés, felkészülés a tanítási órákra.)

20. A pedagógiai értékelés.

- Az értékelés funkciói, tárgyai, szintjei. Az értékelés kritériumai, viszonyítási pontjai.
- A közoktatási rendszer eredményességének értékelése. Külső és belső értékelés. Az eredményes iskola.
- Az értékelés módjai a nevelés folyamatában. A jutalmazás és a büntetés hatása, funkciói és módszerei.
- Az oktulajdonítás és a kognitív disszonancia szerepe az értékelés hatékonyságában.
- A pedagógiai értékelés hatása a teljesítménymotiváció, az énkép és önértékelés alakulására.
- A tanulók tantárgyi teljesítményeinek értékelése. Becslés, mérés, szöveges értékelés.
- A hazai vizsgarendszer átalakításának aktuális kérdései.

A felkészüléshez javasolt tankönyvek¹:

Bábosik István: Neveléstudomány. Budapest, 2004. Osiris Kiadó.

vagy: *Bábosik István*: A nevelés elmélete és gyakorlata. Budapest, 1999. Nemzeti Tankönyvkiadó.

Falus Iván (szerk.): Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához. Budapest, 2004. Nemzeti Tankönyvkiadó.

Mészáros Aranka (szerk.): Az iskola szociálpszichológiai jelenségtudomány. Budapest, 2002. Eötvös Kiadó.

N. Kollár Katalin – Szabó Éva (szerk.): Pszichológia pedagógusoknak. Budapest, 2004. Osiris Kiadó.

vagy: *Atkinson, Rita L. – Atkinson, Richard C. – Smith, Edward E. – Bem, Daryl J.*: Pszichológia. Budapest, 1999. Osiris-Századvég Kiadó.

Cole, Michael – Cole, Sheila R.: Fejlődéslélektan. Budapest, 1997. Osiris-Századvég Kiadó, 536–548.

vagy: *Bernáth László – Révész György* (szerk.): A pszichológia alapjai. Budapest, 1994. Tertina Kiadó.

Bernáth László – Solymosi Katalin (szerk.): Fejlődéslélektan Olvasókönyv. Budapest, 1997. Tertina Kiadó.

Mérei Ferenc – Binét Ágnes: Gyermeklélektan. Budapest, 1998. Gondolat Kiadó.

Forgas, Joseph P.: A társas érintkezés pszichológiája. Budapest, 1993. Gondolat Kiadó.

Németh András: Nevelés, gyermek, iskola. In : Boreczky Ágnes: A gyermekkor változó színterei. Budapest, 1997. Nemzeti Tankönyvkiadó.

A problémátörténeti feldolgozáshoz ajánlott munkák:

Németh András – Pukánszky Béla: A pedagógia problémátörténete. Budapest, 2004. Gondolat Kiadó.

Pukánszky Béla – Németh András: Neveléstörténet. Budapest, 1997. Nemzeti Tankönyvkiadó.

Ajánlott dokumentumok:

Közüktatási törvény 1993 és módosításai. OM honlap, PPK honlap.
Nemzeti Alaptantervek, 1998., 2003. OM honlap.

A szigorlati témakörökhöz illeszkedő egyéb szakirodalmak²:

1. témakör

Aries, Philippe: Gyermek, család, halál. Budapest, 1987. Gondolat Könyvkiadó.

Bábosik István: A neveléstudományi modellek elemei és változatai a XX. században. In: uő. (szerk.): A modern nevelés elmélete. Budapest, 1997. Telosz Kiadó, 7–25.

Lénárd Sándor – Szivák Judit: Neveléssel kapcsolatos nézetek. In: Golnhofer Erzsébet – Nahalka István (szerk.): A pedagógusok pedagógiája. Budapest, 2001. Nemzeti Tankönyvkiadó, 36–64.

Pukánszky Béla: A gyermekkor története. Budapest, 2001. Műszaki Könyvkiadó.

Schaffhauser Franz: A nevelés alanyi feltételei. Budapest, 2000. Telosz Kiadó.

¹Javasoljuk, hogy minden témakörben gondolják át a neveléstörténeti, problémátörténeti aspektusokat is. Ez nem csak segíti a téma feldolgozását, de emeli a felelet színvonalát is.

² Az ajánlott szakirodalom jegyzékébe nem vettük fel a felkészüléshez ajánlott tankönyveket.

Szabolcs Éva: Fejezetek a gyermekkép történeti alakulásából. Budapest, 1995. ELTE Neveléstudományi Tan szék.

Ranschburg Jenő: Szeretet, erkölcs, autonómia. Budapest, 1984. Gondolat Kiadó.

Somlai Péter: Szocializáció. A kulturális átörökítés és a társadalmi beilleszkedés folyamata. Budapest, 1997. Corvina Kiadó, 21–54.

Zrinszky László: Neveléstudomány. Budapest, 2002. Műszaki Könyvkiadó, 13–77.

2. témakör

Allport, Gordon W.: A személyiség alakulása. Budapest, 1980. Gondolat Kiadó, 299–330.

Erikson, Erik: Identifikáció és identitás. In: Kósa Éva – Ritoók Magda (szerk.): Fejlődéslélektani szöveggyűjtemény pedagógia és tanár szakos hallgatók részére. Budapest, 1990, Tankönyvkiadó, 503–515.

Hunyady Györgyné: A nevelés tervezése. In.: Hunyady Györgyné – M. Nádaszi Mária: Pedagógiai tervezés. Pécs, 2000, Comenius Bt. 8–62.

Imre Sándor: A nevelés célja és feladatai. In: Balogh László (szerk.), Pedagógiai olvasókönyv. Budapest, 1993. OPKM. 64–75.

Ranschburg Jenő: Szeretet, erkölcs, autonómia. Budapest, 1984. Gondolat Kiadó, 85–158.

Rokeach, Milton: A nézetek szerveződése. Hunyady Gy. szerk.: Szociálpszichológia. 2. kiadás, Budapest, 1980, Gondolat, 467–489.

Schaffhauser Franz: Nevelési céltípusok a XX. században. In: Bábosik István (szerk.): A modern nevelés elmélete. Budapest, 1997. Telosz Kiadó, 43–62.

Zrinszky László: Neveléstudomány. Budapest, 2002. Műszaki Könyvkiadó, 78–147.

3. témakör

Boreczky Ágnes: A szimbolikus család. Budapest, 2004. Gondolat Kiadó.

Herczog Mária: Család és iskola. In: Szekszárdi Júlia: Nevelési kézikönyv nem csak osztályfőnököknek. Budapest, 2001. OKI – Dinasztia Kiadó, 356–362.

Kozma Tamás: Bevezetés a nevelésszociológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1994. 123–143.

Ranschburg Jenő: Szeretet, erkölcs, autonómia. Bp., 1984, Gondolat Kiadó.

Somlai Péter: Szocializáció. A kulturális átörökítés és a társadalmi beilleszkedés folyamata. Budapest, 1997. Corvina Kiadó, 148–153.

4. témakör

Földes Petra: Gyermekvédelem az iskolában. In: Szekszárdi Júlia: Nevelési kézikönyv nem csak osztályfőnököknek. Budapest, 2001. OKI – Dinasztia Kiadó, 362–379.

Veczkó József: A gyermekvédelem pszichológiai és pedagógiai alapjai. Budapest, 1990. Tankönyvkiadó.

Volentics Anna: Gyermekvédelem és reszocializáció. Budapest, 1999. Nemzeti Tankönyvkiadó.

5. témakör

Alfonz, Antoni: Az Európai Unió oktatási stratégiái. Új Pedagógiai Szemle. 1999. 3. sz.

Halász Gábor – Lannert Judit (szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról. Budapest, 2003. OKI.

Czike Bernadett (szerk.): Fejezetek az alternatív nevelés gyakorlatából. Budapest, 1997. BTF.

Halász Gábor: Az oktatási rendszer. Budapest, 2001. Műszaki Könyvkiadó.

Hátrányos helyzet. Educatio, 1997. tavasz, tematikus szám.

Hess, Robert D. – Shipman, Virginia C.: A kisgyermekkorai tapasztalás és a kognitív eljárások szocializálódása. In: Kósáné Ormai Vera – P. Balogh Katalin – Zánkai András (szerk.): Neveléslélektani szöveggyűjtemény I. Budapest, 1981. Tankönyvkiadó, 41–55.

Kereszty Zsuzsa – T. Hajabács Katalin (szerk.): Több út. Budapest, 1995. BTF.

Meleg Csilla (szerk.): Iskola és társadalom. Pécs, 1996. JPTE.

Nahalka István: A magyar iskolarendszer átalakulása befejeződött. Új Pedagógiai Szemle, 1998. 5. sz. 3–19.

Németh András – Skiera, Ehrenhard: Reformpedagógia és az iskola reformja. Budapest, 1999. Nemzeti Tankönyvkiadó.

Szabó Balázs Gábor: Az iskolai kudarc leküzdése: kihívás az európai építkezési folyamat számára. Új Pedagógiai Szemle, 1999. 12. sz.

Van másik iskola, óvoda. Taní-tani. 1. különszám. Budapest, 2002. AKG Kiadó.

6. témakör

Bábosik István: A spontán kirekesztődés, mint iskolai ártalom. In: Bábosik István: Alkalmazott neveléstudomány. Budapest, 2003. OKKER K., 149–158.

Golnhof Erzsébet – Szekszárdi Julianna: Az iskola belső világa. In: Halász Gábor – Lannert Judit (szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról. Budapest, 2003. OKI, 239–272.

7. témakör

Hoffmann Rózsa (szerk.): Pedagógusethika. Kódex és kommentár. Budapest, 1996. Nemzeti Tankönyvkiadó.

Imre Nóra – Nagy Mária: Pedagógusok. In: Halász Gábor – Lannert Judit (szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról 2003. Budapest, 2003. OKI, 273–291.

Pedagógusok. Educatio, 1993. 3.sz. (tematikus összeállítás).

Szabó Kálmán: Osztályfőnöki kézikönyv. Budapest, 1997. Nemzeti Tankönyvkiadó.

Szekszárdi Júlia: Nevelési kézikönyv nem csak osztályfőnököknek. Budapest, 2001. OKI – Dinasztia Kiadó.

Szivák Judit: A reflektív gondolkodás fejlesztése. Budapest, 2003. Gondolat Kiadói Kör.

8. témakör

Aáry-Tamás Lajos: Az oktatási jogok biztosának beszámolója 2000. évi tevékenységéről. Budapest, 2001. OM.

Aszmann Anna: Magyar diákok egészségi állapota és az iskola. In: Szekszárdi Júlia: Nevelési kézikönyv nem csak osztályfőnököknek. Budapest, 2001. OKI – Dinasztia Kiadó, 49–72.

Bíró Endre: Jogok az iskolában. Budapest, 2000. OKI.

Buckingham, David: A gyermekkor halála után. Budapest, 2002. Helikon Kiadó.

Csapó Benő: Az iskolai tudás vizsgálatának elméleti keretei és módszerei. In: Csapó Benő: Az iskolai tudás. Budapest, 1998. Osiris Kiadó, 11–39.

Kósáné Ormai Vera: A mi iskolánk. Budapest, 1998. AduPrint Kiadó és Nyomda.

Osztályfőnöki honlap: www.osztalyfonok.hu

Szabó Ildikó – Szekszárdi Ferencné: Az osztálytükörtől a falfirkáig. Módszerek (nem csak) osztályfőnököknek. Budapest, 1992. OKI.

Szekszárdi Júlia: Nevelési kézikönyv nem csak osztályfőnököknek. Budapest, 2001. OKI – Dinasztia Kiadó, 317–343.

Tóth László: Pszichológiai módszerek a tanulók megismeréséhez. Debrecen, 1993. KLTE.

Vekerdy Tamás: Az emberi és gyermeki jogok nemzetközi törvényei és az iskolázás szabadsága Európában. In: Halász Gábor (szerk.): Az oktatás jövője és az európai kihívás. Budapest, 1993. Educatio, 99–125.

Winn, Marie: Gyermekek gyermekkor nélkül. Budapest, 1990. Gondolat Kiadó.

9. témakör

Buda Béla: A serdülőkor szociálpszichológiája. In: Havas Ottóné (szerk.) Serdülőkről. Budapest, 1970. Tankönyvkiadó, 473–503.

Gábor Kálmán: Az ifjúságkutatás irányai a kilencvenes években. Educatio, 1995. 2. sz. 191–207.

Kulcsár Éva: A serdülőkor fejlődépszichológiai jellemzői. Iskolapszichológia 29. Budapest, 2004. ELTE PPK.

Popper Péter: Antiszociális csoportok keletkezése fiatalkorban. In: Kósa Éva – Ritoók Magda (szerk.): Fejlődéslélektani szöveggyűjtemény pedagógia és tanár szakos hallgatók részére. Budapest, 1990. Tankönyvkiadó, 515–522.

Vikár György: Az ifjúkor válságai. Budapest, 1980. Gondolat Kiadó.

10. témakör

Nahalka István: Hogyan alakul ki a tudás a gyermekekben? Konstruktivizmus és pedagógia. Budapest, 2002. Nemzeti Tankönyvkiadó.

Oroszlány Péter: A tanulás tanítása. Tanári kézikönyv a tanulás tanításához. Budapest, 1994. AKG.

Petriné Feyér Judit: A problémaközpontú csoportmunka. Budapest, 2004. Gondolat Kiadó Kör.

Szabolcs Éva: Ismeretelmélet és pedagógia. Iskolakultúra, 2004. 9. sz. 28–37.

Szító Imre: A tanulási stratégiák fejlesztése. Iskolapszichológia 2. Budapest, 1987. ELTE.

11. témakör

László Zsuzsa: Fi-Mo-Ta. Az örökmozgó gyermek. Budapest, (évszám nélkül), Fi-Mo-Ta Bt. és Salve alapítvány.

N. Kollár Katalin – Martonné Tamás Márta – Porkolábné Balogh Katalin – Gyenei Melinda: Iskolás gyerekek terhelési szintje, pszichoszomatikus egészségi állapota és társas kapcsolatai. Pszichológia és nevelés. Pszichológiai Szemle Könyvtár 3. 1999. Akadémiai Kiadó.

12. témakör

Réthy Endréné: A motiváció elmélete és gyakorlata a reformpedagógiában. In.: Bábosik István (szerk.): A modern nevelés elmélete. Budapest, 1997, Telosz Kiadó, 150–163.

Réthy Endréné: Motiváció, tanulás, tanítás. Budapest, 2003. Nemzeti Tankönyvkiadó.

Maehr, Martin L. – Sjogren, Douglas D.: Atkinson elmélete a teljesítménymotivációról. In: Oláh Attila – Pléh Csaba (szerk.): Szöveggyűjtemény az általános és személyiségpszichológiához. Budapest, 1985. Tankönyvkiadó, 214–229.

13. témakör

Forgács József (Joseph P. Forgas): Érzelem és gondolkodás. Budapest, 2000. Kairosz K.

Goleman, Daniel: Érzelmi intelligencia. Budapest, 1997. Háttér Kiadó.

Ranschburg Jenő: Félelem, harag, agresszió. Budapest, 1970. Tankönyvkiadó.

Rapos Nóra: Az iskolai félelmek vizsgálata szülők és gyermekeik véleménye alapján. Iskolakultúra, 2003. 6. sz.

14. témakör

- Aebli, Hans:* A képzet és a művelet. In: Kósáné Ormai Vera – Porkolábné Balogh Katalin – Zánkai András: Neveléslélektani szöveggyűjtemény II. Budapest, 1981, Tankönyvkiadó, 499–512.
- Bruner, Jerome S.:* A struktúra fontossága. In: Kósáné Ormai Vera – Porkolábné Balogh Katalin – Zánkai András: Neveléslélektani szöveggyűjtemény II. Budapest, 1981, Tankönyvkiadó, 598–605.

15. témakör

- Aronson, Elliot:* A társas lény. Budapest, 2002. Közgazdasági és Jogi Kiadó, 73–122.
- Forgas Joseph P.:* A társas érintkezés pszichológiája. Budapest, 1993. Gondolat Kiadó, 155–197.
- Szabó László Tamás:* A rejtett tanterv. Magvető Kiadó. Budapest, 1989. Magvető Kiadó.
- Szitó Imre:* Kommunikáció az iskolában. Iskolapszichológia 7. Budapest, 1987. ELTE Pszichológia Intézet.
- Zrinszky László:* Bevezetés a pedagógiai kommunikáció elméletébe. Budapest, 1993. Nemzeti Tankönyvkiadó, 21–121.

16. témakör

- Atkinson, Rita L. – Atkinson, Richard C. – Smith, Edward E. – Bem, Daryl J.:* Pszichológia. Budapest, 1999. Osiris-Századvég Kiadó, 349–363; 525–531.; 546–549.
- Czeizel Endre:* Az érték bennünk van. Új Pedagógiai Szemle. 1996. 7–8. sz.
- Golnhofer Erzsébet:* Az adaptív oktatás menedzselése. Szeged, 1999. KÖVI.
- Lénárd Sándor – Rapos Nóra* (összeáll.): MAGTÁR. Ötletek az adaptív oktatáshoz. Budapest, 2004. OKI.
- M. Nádas Mária:* Egységesség és differenciáltság a tanítási órán. Korszerű nevelés. Budapest, 1986. Tankönyvkiadó.
- M. Nádas Mária:* Adaptivitás az oktatásban. Pécs, 2001. Comenius Bt.
- Tóth László:* A tehetségek tanítása. Debrecen. 1998. KLTE.

17. témakör

- Aronson, Elliot:* A társas lény. Budapest, 2002. Közgazdasági és Jogi Kiadó, 301–360.
- Csányi Yvonne – Perlusz Andrea:* Integrált nevelés – inkluzív iskola. In: Báthory Zoltán – Falus Iván (szerk.): Tanulmányok a neveléstudomány köréből. Budapest, 2001. Osiris Kiadó, 314–332.
- Cs. Czachesz Erzsébet – Radó Péter:* Oktatási egyenlőtlenségek és speciális igények. In: Halász Gábor – Lannert Judit (szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról 2003. Budapest, 2003. OKI, 349–375.
- Kósáné Ormai Vera:* Beilleszkedési nehézségek és az iskola. Budapest, 1989. Tankönyvkiadó.
- Meixner Ildikó:* A dyslexia prevenció, reedukáció módszere. Budapest, 1998. Bárczi G. Gy.P.T.F.
- P. Balogh Katalin:* A tanulási képességeket meghatározó pszichés funkciók fejlődése. In: P. Balogh Katalin (szerk.): Iskolapszichológia. Budapest, 1988. Tankönyvkiadó, 159–186.
- Ranschburg Jenő:* Pszichológiai rendellenességek gyermekkorban. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1998.
- Réthy Endréné:* Integrációs törekvések Európában. Az ép és sérült gyermekek együttnevelésének elmélete és gyakorlata. Szociális Munka, 2000. 1.sz.

Tyson, Moya.: A kreativitás pszichológiája. In: Oláh Attila –Pléh Csaba (szerk.): Szöveggyűjtemény az általános és személyiségpszichológiához. Budapest, 1985. Tankönyvkiadó, 147–158.

Vámos Ágnes: Kisebbségi oktatás, cigány tanulók oktatása. In.: Bábosik István (szerk.): Romapedagógia. Bp., 1999, ELTE Neveléstudományi Tanszék

18. témakör

Falus Iván: Az oktatási módszerek kiválasztására és alkalmazására vonatkozó nézetek. In: Golnhofer Erzsébet – Nahalka István (szerk.): A pedagógusok pedagógiája. Budapest, 2001. Nemzeti Tankönyvkiadó, 232–260.

M. Nádas Mária: Projektoktatás. Budapest, 2003. Gondolat Kiadói Kör.

Nahalka István: Túl a falakon. Budapest, 2003. Gondolat Kiadói Kör.

19. témakör

Hunyady Györgyné – M. Nádas Mária: Pedagógiai tervezés. Pécs, 2000. Comenius Bt., 31–61.; 100–141.

Nahalka István: A tudásról alkotott tudás. In: Golnhofer Erzsébet – Nahalka István (szerk.): A pedagógusok pedagógiája. Budapest, 2001. Nemzeti Tankönyvkiadó, 142–175.

Vágó Irén: Az oktatás tartalma. In: Halász Gábor – Lannert Judit (szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról. Budapest, 2003. OKI, 175–237.

Kerettel vagy anélkül. Kerekasztal-beszélgetés a kerettantervről. Új Pedagógiai Szemle 1999. 9. sz.

20. témakör

Báthory Zoltán: Tanulók, iskolák – különbségek. Budapest, 1999. OKKER Oktatási Kiadó, 221–279.

Falus Iván – Kimmel Magdolna: A portfólió. Budapest, 2003. Gondolat Kiadói Kör.

Golnhofer Erzsébet – M. Nádas Mária – Szabó Éva: Készülünk a vizsgáztatásra. Budapest, 1993. Korona Kiadó Kft.

Horváth Zsuzsa – Környei László: A közoktatás minősége és eredményessége. In: Halász Gábor – Lannert Judit (szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról. Budapest, 2003. OKI, 309–347.

Hunyady Györgyné – M. Nádas Mária (alkotó szerk.): Osztályozás? Szöveges értékelés?! Budapest, 2004. Dinasztia Kiadó.

Budapest, 2004. október. 14.

ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar